

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»
ФАКУЛЬТЕТ ПРИРОДНИЧИХ І АГРАРНИХ НАУК
ГО «ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА»

АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНСЬКИЙ КЛУБ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ, Україна
БАТУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ШОТА РУСТАВЕЛІ, Грузія
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ, Україна
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ У ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ, Україна
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ІАП НААНУ, Україна
ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НААНУ, Україна
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І ПЕДАГОГІКИ УНІВЕРСИТЕТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА, Польща
КУ ПЗФ РЛП «КРЕМЕНЧУЦЬКІ ПЛАВНИ» ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ, Україна
КУ «ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
МИРГОРОДСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ», Україна
ЛУГАНСЬКИЙ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК НАНУ, Україна
НАЦІОНАЛЬНИЙ БОТАНІЧНИЙ САД (ІНСТИТУТ) ІМЕНІ «ОЛЕКСАНДРА ЧУБОТАРУ», Молдова
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, Україна
НДУ «УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ», Україна
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ, Україна
РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК «КРАМАТОРСЬКИЙ», Україна
УНІВЕРСИТЕТ ВІТОВТА ВЕЛИКОГО, Литва
УСТИМІВСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ РОСЛИННИЦТВА ІР ІМ. В. Я. ЮР'ЄВА НААНУ, Україна
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ, Україна

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ДНІ НАУКИ – 2026»

22-23 квітня 2026 р.
Миргород, Україна

Сопов Д. С.¹, Лясота О. О.²

¹доцент кафедри геодезії, землеустрою та земельного кадастру, Одеський державний аграрний університет, Україна, odau.sopov@gmail.com

²здобувач 4 курсу, спеціальність «Геодезія та землеустрій», Одеський державний аграрний університет, Україна

РОЗРОБЛЕННЯ ПРОЄКТІВ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ (ЗМІНИ) МЕЖ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ: ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Нормативно-правовою базою для виконання робіт із розробки проєктів землеустрою щодо встановлення або зміни меж адміністративно-територіальних одиниць (АТО) є комплекс законів, підзаконних актів і нормативних документів, що регламентують порядок землеустрою, адміністративно-територіальний поділ, містобудування та використання земель. До таких документів належать:

- ✓ Конституція України (Конституція України, редакція від 01.01.2020);
- ✓ Земельний кодекс України (Земельний кодекс України, редакція від 15.02.2026);
- ✓ Закон України «Про землеустрій» (Про землеустрій, редакція від 08.08.2025);
- ✓ Закон України «Про Державний земельний кадастр» (Про Державний земельний кадастр, редакція від 08.08.2025);
- ✓ Закон України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» (Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність, редакція від 15.11.2024);
- ✓ Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Про місцеве самоврядування в Україні, редакція від 26.02.2026);
- ✓ Закон України «Про основи містобудування» (Про основи містобудування, редакція від 15.11.2024);
- ✓ Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (Про регулювання містобудівної діяльності, редакція від 19.12.2025);
- ✓ Порядок ведення державного земельного кадастру (Про порядок ведення державного земельного кадастру, редакція від 07.02.2026);
- ✓ Державні стандарти, норми і правила у сфері землеустрою тощо.

Згідно зі статтею 173 Земельного кодексу України (Земельний кодекс України, редакція від 15.02.2026), встановлення або зміна меж адміністративно-територіальних одиниць, таких як район, місто, село, селище чи район у місті, здійснюється на підставі проєктів землеустрою щодо встановлення або зміни меж відповідних одиниць. Ці проєкти є обов'язковою документацією, що визначає точне розташування та лінії поділу територій, і оформлюються відповідно до чинного законодавства.

Визначення та коригування меж адміністративно-територіальних одиниць (АТО) здійснюється на основі проєктів землеустрою (Леонець, 2005), розроблених із урахуванням відповідних нормативних, містобудівних та кадастрових документів (Кошкालда, Домбровська, Сопов, Бутов, 2021). До таких джерел належать генеральні плани населених пунктів, детальні плани територій, дані державного земельного кадастру, а також інші нормативно-правові акти та технічні документи, що регламентують порядок використання та охорони земель (Ступень, Прокопенко, Шевчук, 2025). Такий комплексний підхід забезпечує правову визначеність, точність просторового розмежування та ефективне планування території (рис. 1).

Межі АТО встановлюються та змінюються за проектами землеустрою, які розробляються відповідно до наступних документацій:

Рис. 1. Перелік документацій відповідно до якого встановлюються та змінюються межі АТО за проектами землеустрою

Топографічні, геодезичні та картографічні роботи виконуються з метою створення, уточнення та своєчасного оновлення планувальної та картографічної основи, необхідної для проведення робіт із землеустрою. Їхнє виконання здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» (Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність, редакція від 15.11.2024), що регламентує порядок проведення таких робіт та використання отриманих даних у державних і приватних проектах.

Інформаційний зміст і масштаб топографічних, геодезичних та картографічних матеріалів визначаються залежно від їхнього призначення, конкретного використання, рівня деталізації проектування (Третяк, 2006), а також обсягу вишукувальних і розвідувальних робіт. При цьому враховуються вимоги чинного законодавства та нормативних документів, що регламентують підготовку та застосування таких матеріалів у процесі землеустрою та містобудівного планування (Третяк, 2021).

Законом України «Про землеустрій» (Про землеустрій, редакція від 08.08.2025) передбачено розробку проектів землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів, які виконуються на основі затверджених генеральних планів населених пунктів різного статусу та підпорядкування (Стецюк, 2014). Важливою передумовою для проведення таких робіт є наявність матеріалів про встановлення або зміну меж адміністративно-територіальних одиниць. У цьому контексті передбачено розробку проектів землеустрою щодо встановлення або зміни меж відповідних адміністративно-територіальних одиниць – населених пунктів, які слугують базою для подальшого впорядкування території та планування її забудови (Леонець, 2005).

Такі проекти розробляються з метою створення комфортного і функціонального життєвого середовища та забезпечення сприятливих умов для територіального розвитку населених пунктів. Вони спрямовані на ефективне використання потенціалу територій з одночасним збереженням природних ландшафтів та історико-культурної спадщини, при цьому враховуються інтереси власників земельних ділянок, землекористувачів, зокрема орендарів, а також вимоги затвердженої містобудівної документації (Про землеустрій, редакція від 08.08.2025).

У разі, коли межа населеного пункту збігається з межею іншої адміністративно-територіальної одиниці, розробляються проекти землеустрою щодо зміни меж населених пунктів. Такі проекти оформлюються із врахуванням необхідних погоджень та узгоджень, передбачених чинним законодавством, що забезпечує законність та узгодженість змін територіальних меж.

Межі адміністративно-територіальних одиниць визначаються не лише за лініями

земельних ділянок, а й із врахуванням природних об'єктів, зокрема водних просторів, що є важливою складовою просторового планування та регулювання землекористування (Третяк, 2001).

Проекти землеустрою щодо встановлення або зміни меж населених пунктів – сіл, селищ і міст – розробляються на підставі відповідних рішень сільських, селищних або міських рад, що забезпечує законність та погодженість процедур на місцевому рівні. У разі встановлення або зміни меж району проекти землеустрою готуються за рішенням районної ради, а якщо така рада не утворена – за рішенням обласної ради, що гарантує узгодженість з вищими органами влади та дотримання адміністративних норм.

Проекти землеустрою щодо встановлення або зміни меж адміністративно-територіальної одиниці підлягають затвердженню відповідними органами місцевого самоврядування та державними адміністраціями, території яких охоплюються розширенням меж. У випадку, коли розширення меж населеного пункту відбувається за рахунок території, що не входить до складу відповідного району, або якщо районна рада не утворена, проект підлягає погодженню з Радою Міністрів Автономної Республіки Крим або обласною державною адміністрацією. Для міст додатково передбачено погодження проектів із Верховною Радою Автономної Республіки Крим або обласною радою, що забезпечує законність змін на вищому адміністративному рівні.

Рішення про встановлення або зміну меж адміністративно-територіальної одиниці одночасно є рішенням про затвердження відповідного проекту землеустрою, що надає йому юридичну силу. Відомості про встановлені або змінені межі вносяться до Державного земельного кадастру і відображаються у витягах з ДЗК, які безкоштовно надаються відповідним сільським, селищним, міським, районним або обласним радам, забезпечуючи прозорість, відкритість та офіційне підтвердження правового статусу меж адміністративно-територіальних одиниць (Кошкалда, Домбровська, Сопов, Бутов, 2021).

Висновок. Отже, законодавче забезпечення розроблення проектів землеустрою щодо встановлення або зміни меж адміністративно-територіальних одиниць в Україні ґрунтується на цілісній та взаємопов'язаній системі нормативно-правових актів, що охоплюють питання землеустрою, містобудування, кадастрового обліку та діяльності органів місцевого самоврядування. Проекти землеустрою є обов'язковою та ключовою документацією, яка забезпечує правову визначеність меж АТО, точність їх просторового закріплення та узгодженість з містобудівною і кадастровою документацією.

Комплексне застосування топографо-геодезичних і картографічних матеріалів, даних Державного земельного кадастру та затверджених містобудівних рішень створює надійну основу для раціонального використання земель, ефективного територіального планування та сталого розвитку населених пунктів. Встановлений порядок погодження і затвердження проектів землеустрою різними рівнями влади гарантує законність, прозорість і узгодженість змін меж адміністративно-територіальних одиниць.

Таким чином, чинне законодавство забезпечує системний та послідовний підхід до встановлення і зміни меж АТО, що сприяє збалансуванню інтересів держави, територіальних громад, землевласників і землекористувачів, а також формуванню комфортного й функціонального просторового середовища.

Список використаної літератури

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-254к/96-вр#Text>
2. Земельний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
3. Про землеустрій: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
4. Про Державний земельний кадастр: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
5. Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-14#Text>
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
7. Про основи містобудування: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text>
8. Про регулювання

містобудівної діяльності: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> **9. Про порядок ведення державного земельного кадастру:** Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 р. № 10516-2012-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-п#Text> **10. Леонець В. О.** Концептуальні аспекти розробки проектів землеустрою щодо створення нових та впорядкування існуючих сільськогосподарських землекористувань. *Землеустрій і кадастр*. 2005. № 1. С. 9–19. **11. Кошкалда І. В.,** Домбровська О. А., Сопов Д. С., Бутов А. М. Геоінформаційні технології у галузевих кадастрах: напрями розвитку. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2021. Том 6. № 4. С. 249–258. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-4-30> (дата звернення: 29.03.2026). **12. Ступень О. І.,** Прокопенко Н. І., Шевчук С. М. Цифрова трансформація системи землеустрою: автоматизація управлінських процесів у сфері використання та охорони земельних ресурсів. *Збірник наукових праць Українського державного університету залізничного транспорту*. 2025. Випуск 212. С. 172–184. DOI: <https://doi.org/10.18664/1994-7852.212.2025.336296> **13. Третяк А. М.** Землевпорядне проектування: теоретичні основи і теоретичний землеустрій: навчальний посібник. Київ: Вища освіта. 2006. 528 с. **14. Третяк А. М.** Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Т. М. Прядка; Н. А. Третяк, [за заг. ред. А. М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 142 с. **15. Стецюк М. П.** Методичні підходи до розробки проектів землеустрою щодо створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2014. № 3-4. С. 32–41. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Zemleustriy_2014_3-4_6.pdf **16. Третяк А. М.,** Третяк А. Р., Шквар М. І. Методичні рекомендації оцінки екологічної стабільності агроландшафтів і сільськогосподарського землекористування. Київ : ВУААН. 2001. 15 с.

Сопов Д. С.¹, Новіцький Я. С.²

¹доцент кафедри геодезії, землеустрою та земельного кадастру, Одеський державний аграрний університет, Україна, odau.sopov@gmail.com

²здобувач 4 курсу, спеціальність «Геодезія та землеустрій», Одеський державний аграрний університет, Україна

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНА ОПТИМІЗАЦІЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Раціональне управління земельними ресурсами відіграє ключову роль не лише у забезпеченні економічного зростання та підвищенні продуктивності сільського господарства, а й у підтримці екологічної рівноваги, збереженні природних екосистем та екосистемних послуг для майбутніх поколінь (Сопов, 2023; Костишин, 2018). Враховуючи це, використання земель повинно здійснюватися ефективно та збалансовано, з дотриманням принципів екологічної безпеки, збереження біорізноманіття та сталого розвитку, що дозволяє мінімізувати негативні антропогенні впливи та забезпечує довгострокову продуктивність і стійкість природних і трансформованих ландшафтів.

Відповідно до Земельного кодексу України (Земельний кодекс України), земельні відносини регулюються з урахуванням цільового використання земельних, водних та лісових ресурсів, а також у контексті охорони атмосферного повітря та збереження біорізноманіття. Закон України «Про охорону земель» (Закон України «Про охорону земель») встановлює правові, економічні та соціальні засади раціонального використання земель, акцентуючи увагу на підвищенні родючості ґрунтів та збереженні їхніх екологічних функцій, що є невід’ємною складовою системи охорони навколишнього середовища.

Зазначені нормативно-правові акти спрямовані на забезпечення стабільності екосистем і ефективного управління природними ресурсами, що є критично важливим для збереження біологічного різноманіття, підтримки екосистемних послуг та сталого функціонування природних і трансформованих ландшафтів на національному рівні (Добряк, 2018).